

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету
ІВАН КАРПЕНКО

“ ” 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Політичний консалтинг

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	<u>бакалаврський</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>052 Політологія</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>Політичні технології та аналіз політики</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>філософський</u>

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
Протокол № 11 від 21 червня 2024 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Рубанов** Віктор Володимирович – доктор політичних наук,
професор кафедри політології

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол № 14 від 19 червня 2024 року

Завідувач кафедри політології

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Політичні технології та
аналіз політики»

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна КОМАРОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол № 10 від 19 червня 2024 року

Голова науково-методичної
комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політичний консалтинг» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю **052** «політологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інструментальні можливості та обмеження політичного консалтингу як відносно самостійної політико-управлінської наукової дисципліни та невід'ємного елемента політичної аналітики - цілісної системи політико-управлінських наукових дисциплін, які використовуються в науковому процесі з підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є – засвоєння студентами системної сутності політичного консалтингу як спеціалізованого інструменту підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є – засвоєння студентами визначення теоретичних і методологічних проблем, від яких залежить зміст категорії «політичний консалтинг».

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Самостійна робота	
56 год.	102 год.
Індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення цього курсу студент повинен

знати: концептуальні основи дослідження сучасної методології політичного консалтингу;

вміти: розуміти загальну мову, єдиний простір комунікації вчених – „теоретиків” і

„прикладників” у політичному аналізі сучасного політичного процесу;

- уміти застосовувати сучасні методологічні знання у теоретичному й прикладному політичному консалтингу;

- засвоїти знання системної сутності методології політичної інформаційно-аналітичної діяльності, політичного консультування, політичного прогнозування, експертно-аналітичного супроводження підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень;

- володіти знанням механізму формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичної аналітики в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України;

- вміти критично мислити у сфері професійної діяльності;

- вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності;

- вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;

- вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;

- вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;

- вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;

ПРН 1. Застосовувати абстрактне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез політичних фактів, ідей, понять та категорій.

ПРН 2. Визначати, формулювати та пропонувати шляхи вирішення професійних теоретичних та практичних проблем.

ПРН 7. Демонструвати навички критичного мислення у професійній діяльності та володіти професійною етикою.

ПРН 8. Вміти працювати у професійних колективах, державних та недержавних організаціях.

ПРН 9. Вміти спілкуватися та презентувати свої ідеї та результати дослідження широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

ПРН 10. Вміти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.

ПРН 13. Вільно володіти базовим професійним категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ПРН 17. Вміти використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ПРН 20. Вміти професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади політичного консалтингу як наукової політико-управлінської дисципліни

Тема 1. Витоки та етапи еволюції політичного консалтингу - науки та мистецтва надання порад з приводу оптимального соціально-політичного управління суспільством

Політичний консалтинг та політологія. Витоки політичного консультування як науки та мистецтва надання порад з приводу оптимального управління суспільством. Базові причини та етапи становлення політичного консалтингу як науки та мистецтва прийняття публічних політичних рішень. Залежність політичних консультацій від політичного режиму. Формування політичного консультування в США та континентальній Європі. Політичний консалтинг в країнах пострадянського простору. Специфіка становлення політичного консультування в Україні. Державні та незалежні інститути політичного консультування. Політичний консалтинг як наука та мистецтво надання порад з приводу оптимальної професійної публічної політико-управлінської діяльності.

Тема 2: Політичний консультант як професія.

Функції та методи політичного консалтингу. Поняття суб'єктів політичного консультування. Сучасні підходи до визначення сутності політичного консультування та професії «політичний консультант». Д. Перлматер та А. С. Баронін про специфіку процесу еволюції професії «політичний консультант». Основні етапи розвитку та сутнісні характеристики професії політичного консультанта. Сучасні вимоги до професії «політичний консультант» в роботі А. Вілдавські «Говорити владі правду: мистецтво та ремесло політичного аналізу». Штатні та незалежні політичні консультанти. Місце й роль політичного консультанта у експертно-аналітичному процесі підготовки політичних рішень. Адаптивні, комунікативні та креативні якості політичного консультанта. Взаємодія політичного консультанта з клієнтом. Етика політичного консультування.

Тема 3: Політичний консалтинг як спеціалізована політико-управлінська наукова дисципліна.

Політичний консалтинг як об'єкт дослідження. Теоретичні погляди вчених щодо визначення природи, суб'єктів та функцій політичного консалтингу. Книга Н. Макіавеллі «Державотворець» - профільна робота з політичного консультування. Специфіка підходів українських дослідників щодо визначення предмету, суб'єктів та основних функцій політичного консультування як наукової дисципліни. Політичний консалтинг як загальний комплекс консультаційних послуг щодо наукового дослідження та управління політичною сферою суспільства і регіону. Становлення та розвиток політико-управлінського консалтингу як спеціалізованого інструменту

підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. Вироблення оптимальних варіантів політичних рішень – предмет політичного консалтингу як політико-управлінської наукової дисципліни.

Тема 4: Моделі та види політичного консалтингу.

Сутність моделі політичного консалтингу. Специфічні особливості американської, французької, російської та пострадянської моделі політичного консультування. Специфіка формування та розвитку української моделі політичного консалтингу. Основні види політичного консалтингу. Сутність та особливості разового, довгострокового, групового, та індивідуального консультування. Інформаційно-аналітичні багатопрофільні консультування. Директивне політичне консультування. Недирективне політичне консультування. Консультування, яке навчає. Консультування з оптимізації структур політичних організацій.

Тема 5: Основні принципи, форми та типи політичного консалтингу.

Загальнонаукові принципи політичного консалтингу: об'єктивність, повнота, достовірність, обґрунтованість, компетентність, систематизація, конкурентність, поліваріативність, інтеграція з іншими науками. Основні види політичного консалтингу. Сутність та особливості разового, довгострокового, групового, та індивідуального консультування. Політичний консалтинг як наука та мистецтво підготовки політичних рішень. Загальні принципи формування дослідницької стратегії підготовки управлінських рішень. Аналітичні стратегії, що формуються різними парадигмальними підходами до розуміння політики та політичної науки. Основні форми консультування, які вироблені у політології. Сутність та особливості рефлексивного та ігрового консультування. Ролеві функції консультанта в процесі взаємодії з клієнтом. Типологія політичних консультантів за рівнем їх спеціальних знань.

Розділ 2. Політичний консалтинг як невід'ємний структурний елемент політичної аналітики

Тема 6. Місце і роль політичного консалтингу в експертно-аналітичному процесі підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень

Сутність та витоки наукових засад процесу підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. «Нікомахова етика» Аристотеля щодо «державної науки», яка призвана вивчати прийняття політичних рішень на підставі свідомого вибору. Герберт Саймон та Гарольд Лассуелл про формування теорії прийняття політичних рішень в складі комплексу політико-управлінських наукових дисциплін (administrative / polisy scienc). Місце і роль політичного консультування у складі комплексу політико-управлінських наукових дисциплін. Політична аналітика як цілісна система політико-управлінських наукових дисциплін та методів і процедур здійснення циклічного замкнутого процесу формулювання й аналізу політичної проблеми, політичного прогнозування, політичного консультування та імплементації політичних рішень.

Тема 7: Експертно-аналітичний інструментарій політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики.

Сутність та особливості політико-управлінського консультування. Моніторинг конкретної політичної ситуації як основа політичного консультування конкретного Замовника з конкретних політико-управлінських проблем. Політичний моніторинг як замкнений ланцюг послідовних системних дій. Моніторинг як перевірка методологічної надійності інструментів аналізу політичної ситуації та інформаційно-аналітичної допомоги державним органам та органам самоврядування в реалізації вже прийнятих та підготовці нових політичних рішень і програм. Основні принципи та етапи реалізації політичного моніторингу. Функції політичного моніторингу як інструменту управління соціально-політичними процесами. Методи та процедури діагностики та виміру політичної ситуації і стану політичної напруги. Методи і моделі підготовки політичних та управлінських рішень. Брасн Гогвуд та Луїс Ган про сутність та генерування оптимальних варіантів політичних рішень, які мають бути прийняті та реалізовані.

Тема 8: Критерії науковості та ефективності політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики.

Інтегрована системна модель оптимального прийняття політичних рішень по Й. Дрору. Системна парадигма як методологічна основа сучасного політичного аналізу, політичного прогнозування,

політичного консультування та прийняття політичних рішень. Предмет і специфіка “Політичної аналітики” як спеціалізованого системного інструменту підготовки, прийняття та реалізації легітимних політичних рішень. Системність категоріального апарату політичної аналітики як його функціональність та ефективність. Функціональні особливості процесів формування проблеми, аналізу, прогнозування, консультування, прийняття та реалізації політичних рішень. Основні підходи: проблемний, регіональний, дистрибутивний, інституціональний, комунікаційний. Методика обґрунтування політичним консультантом експертно-аналітичних висновків і практичних рекомендацій щодо підготовки, прийняття та реалізації легітимних політичних рішень.

Тема 9: Проблеми і перспективи формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.

Актуальність впровадження політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні в зв'язку з набуттям Україною державної незалежності та можливості приймати самостійні політичні рішення. Політичний консалтинг як невід'ємний структурний елемент політичної аналітики. Витоки та специфічні особливості процесу інституціоналізації політичної аналітики в Україні як наукового інструменту підготовки, прийняття та реалізації самостійних політичних рішень. Історико-порівняльний аналіз процесів еволюції світової та вітчизняної політичної аналітики та політичного консалтингу зокрема. Специфіка формування та розвитку української моделі політичного консалтингу. Рівні науковості та ефективності політичного консалтингу та політичної аналітики України. Основні проблеми, що блокують процес імплементації політичного консалтингу як елементу політичної аналітики в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України. Перспективи формування теоретико-методологічних засад політичної аналітики та імплементації політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	го		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади політичного консалтингу як наукової політико-управлінської дисципліни												
Тема 1. Витоки та етапи еволюції політичного консалтингу – науки та мистецтва надання порад з приводу оптимального соціально-політичного управління суспільством.	16	4	4			8	12	1				11
Тема 2. Політичний консультант як професія.	16	4	4			8	13	1	1			11
Тема 3. Політичний консалтинг як спеціалізована політико-управлінська наукова дисципліна	16	4	4			8	13	1	1			11
Тема 4. Моделі та види політичного консалтингу	16	4	4			8	2	1	1			
Тема 5. Основні принципи, форми та типи політичного консалтингу.	16	4	4			8	13	1	1			11
Разом за розділом 1	80	20	20			40	53	5	4			44
Розділ 2. Політичний консалтинг як невід'ємний структурний елемент політичної аналітики												
Тема 6. Місце і роль політичного консалтингу в експертно-аналітичному процесі підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.	12	4	4			4	17	2	1			14

Тема 7. Експертно-аналітичний інструментарій політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики	12	4	4			4	18	1	1			16
Тема 8. Критерії науковості та ефективності політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики.	8	2	2			4	16	1	1			14
Тема 9. Проблеми і перспективи формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.	8	2	2			4	16	1	1			14
Разом за розділом 2	40	12	12			16	67	5	4			58
Усього годин	120	32	32			56	120	10	8			102

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	
		денна	заочна
1	Витоки та етапи еволюції політичного консалтингу - науки та мистецтва надання порад з приводу оптимального соціально-політичного управління суспільством	4	
2	Політичний консультант як професія.	4	1
3	Політичний консалтинг як спеціалізована політико-управлінська наукова дисципліна.	4	1
4	Моделі та види політичного консалтингу.	4	1
5	Основні принципи, форми та типи політичного консалтингу.	4	1
6	Місце і роль політичного консалтингу в експертно-аналітичному процесі підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень.	4	1
7	Експертно-аналітичний інструментарій політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики.	4	1
8	Критерії науковості та ефективності політичного консалтингу як невід'ємного структурного елемента політичної аналітики.	2	1
9	Проблеми і перспективи формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України.	2	1
Усього:		32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-сть годин	
		денна	заочна
1	З'ясувати сутність та природу політичного консалтингу як суспільно-політичного явища та наукового поняття.	6	11
2	Дати характеристику специфіки політичного консалтингу як політико-управлінської наукової дисципліни. Підготувати реферат	6	11
3	Обґрунтувати критерії демаркації професійної діяльності політичного аналітика, політичного експерта та політичного консультанта як основних суб'єктів політичної аналітики.	6	11
4	Визначити теоретико-методологічні засади видів політичних знань та їх конкретних носіїв.	6	11
5	Розглянути методи та процедури реалізації сучасного політичного консалтингу. Підготуватися до контрольної роботи	6	11
6	Виявити специфіку експертної системи методів і процедур у політичному консалтингу. Підготувати аналітичну доповідь або реферат	6	12
7	Визначити концептуальні основи та проблеми дослідження предмету політичного консалтингу. Підготувати реферат	6	13

8	Обґрунтувати критерії реального функціонування політичного консалтингу у сучасному суспільстві. Навести приклади	6	12
9	Показати проблеми та перспективи інституціоналізації політичного консалтингу в державному управлінні та місцевому самоврядуванні України. Підготуватися до контрольної роботи	8	10
	Разом	56	102

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Навчальний курс організовано у формі лекційних та семінарських занять, проведення опитування, презентації проектів залікової семестрової контрольної роботи та річного іспиту. В рамках семінарських занять студенти готують самостійні есе та реферативні виступи з тем навчального курсу, а також приймають участь в дискусіях з актуальних проблем соціально-політичного розвитку сучасного суспільства.

8. Методи контролю

В процесі навчання застосовуються **поточний** та **підсумковий** семестровий контроль. **Поточний контроль** протягом всього семестру реалізується в навчальному процесі в усній формі. Основними критеріями оцінювання поточної успішності студентів є участь у семінарах, робота над рефератом, самостійна робота над вивченням основних джерел.

Підсумковий семестровий контроль реалізується в письмовій формі у вигляді семестрового екзамену. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Передбачена форма підсумкового контролю – іспит - визначається робочим планом.

9. Схема нарахування балів

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового іспиту.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Контроль на робота	Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.

31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обгрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необгрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необгрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обгрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обгрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.

0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.
-----	--

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни за семестр складає **100** балів.

10. Рекомендована література

Базова література

1. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. К.: Вид. Паливода А.В., 2005. 128 с. С.5-15.
2. Бебик В. М. Політична праксеологія: поняття, сутність, методологія. Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Питання політології. 2008. № 825. С. 20–31.
3. Кальниш Ю.Г. Витоки та наукова еволюція політичної аналітики: історіографічна періодизація. Вісн. НАДУ. 2006. № 1. С. 261-268.
4. Лікарчук Н. В. Політичний аналіз як професія та наукова дисципліна. Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2006. № 83–84. С. 57–59.
5. Ващенко К.О. Історичний генезис прикладного політичного аналізу й прогнозу. *Наук. Записки Ін-ту політ. і етнонац. досл. імені І.Кураса*. 2007. Вип. 35. С.227-241.
6. Горбатенко С. В. Політичне консультування. *Прикладна політологія: навч. посіб.* / За ред.. В. П. Горбатенка. К. : ВЦ «Академія», 2008. 472 с. Розд.3.4. С. 438- 453.
7. Пунченко О. П. Методологічні новації у сучасному науковому пізнанні *Гуманітарний вісник ЗДІ*. 2014. Вип. 57. С. 60-64.
8. Рубанов В. В. Методологічна сутність політичної аналітики. Політичний менеджмент. Наук. журнал / гол. ред. Ю. Ж. Шайгородський. 2008. № 3. С. 29–42.
9. Рубанов В. В. Политический анализ как наука и искусство *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*, January-February, 2014, № 1. Pp. 263-270.
10. Рубанов В.В. Витоки харківської школи політичного аналізу та її вплив на формування теорії та методології політичної аналітики *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Питання політології*. 2017. Вип. 31. С. 3-11.
11. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 228 с. Розд. 5.3 Політичне консультування. С.184-202.
12. Говлет М., Рамеш М. Дослідження державної політики: цикли та підсистема політики / пер. з англ. О. Рябова. Львів: Кальварія, 2004. 264 с. Ч. 2. Р. 3. Суб'єкти та інститути оцінювання спроможності держави в політиці. С. 60-92.
13. Свирид, З. В. Типологія та функції політичного консалтингу”, *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 2012. Вип. 1111: 123-130.
14. Горбатенко С. В. Політичне консультування. *Прикладна політологія: навч. посіб.*/ За ред.. В. П. Горбатенка. К.: ВЦ «Академія». 2008. 472 с. Р. 3.4. С. 438-452.
15. Телешун С. О. Вплив фінансово-політичних груп на прийняття стратегічних рішень у сфері політики та економіки: українські реалії. Київ-Херсон, 2008. 151 .С. 10-58.
16. Плющ О. Просування експертними організаціями дискурсу політичних суб'єктів. *Соціальна психологія*.2012. № 1–2 (51–52). С. 204–214.
17. Соколенко В. А., Лінькова О. Ю. Основи управлінського консультування: навч.-метод. посіб. Харків: НТУ «ХПІ». 2018. 216 с. Тема 1-2. С. 5-41.
18. Вонсович С. Г. Політичний аналіз і прогноз. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2010. 120 с.
19. Нино Томашек. Системний коучинг: Целеориентированный подход в консультировании / Пер. с нем. Х.: Изд-во Гуманитарный центр, 2008. 176 с. Р. 3 , 4. С. 49-113.
20. Камінський Є.Є. Світ переможців і переможених. Міжнародні відносини і українська перспектива на початку XXI ст. К. : Центр вільної преси, 2008. 336 с.
21. Sabato, L. The rise of political consultants: New Ways of Winning Elections. New York: Basic Books 1981. С. 165-166.
22. Quade E. S. Analysis for Public Decisions / 2nd ed. – New York (USA) ; North-Holland, 1982. – 380 p.
23. Wildavsky A. Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis. New Brunswick: Transaction Publishers, 1987. 431 p. P. 58-69.
24. Katherine L. Milkman. How can decision making be improved / Milkman L. Katherine, Chugh Dolly, Bazerman Max H.: <http://www.hbs.edu/research/pdf/08-102.pdf> 24.
25. Lindblom C. The policy-making process. N. Y. : Prentice-Hall, 1993. 346 p.
26. Dunn W. N. Public Policy Analysis. An Introduction. Englewood Gliffs, N. J., 1994. 512 p.

27. Medvic, S. The Effectiveness of the Political Consultant's Campaign Resource, *PS: Political Science and Politics*. 1998. Vol. 31 2 : 150-154.

Допоміжна література

1. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. К.: Вид. Паливода А.В., 2005.- С. 45-72.
2. Валевський О.Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізм впровадження: Моногр. К.: НІСД, 2001.
3. Вступ до аналізу державної політики: Навч. Посіб. / В.Романов, О.Рудік, Т.Брус. К.: 2001.
4. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Наук.Світ, 2002.
5. Левченко О.М. Професійний потенціал: регуляторні механізми інноваційного розвитку. Монографія. Кіровоград: Код-2009. 375с. (Розд. 1; Розд.2. С. 5-145).
6. Малахов В.Етичний кодекс ученого: аксіологія і прагматика. *Вісник НАН України*. 2009. №5. С.12-19.
7. Мангейм Дж. Б., Річ Р.К. Политология. Методы исследования. М. : Весь мир, 1997.
8. Радченко О. Україна: фактори національного об'єднання. *Ефективність державного управління*. 36. Наук. Пр. Львівського регіонального інституту державного управління при Президенті України. 2009. Вип. 18/19. С.77-84.
9. Романов В., Рудік О., Брус Т. Вступ до аналізу державної політики. К.: Основи, 2001.
10. Сэмюэлс Э. Тайная жизнь политики. М.: Гуманитарная академия. 2002. 288 с.
11. Телешун С.О., Баронин А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: Видавець Паливода А.В., 2001.
12. Тертичка В. Державна політика: Аналіз та здійснення в Україні. К.: Основа. 2002.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Електронні адреси державних органів влади в Україні

1. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Президента України
2. <http://rada.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Верховної Ради України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал
4. <http://www.mfa.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Мін-ва закордонних справ України

Електронні адреси міжнародних організацій

5. <http://www.uia.org> – Представництва міжнародних організацій у мережі Інтернет.
6. <http://www.un.org> – Офіційне Інтернет-представництво ООН
7. <http://www.nato.int> – Офіційне Інтернет-представництво НАТО
8. <http://hub.coe.int> – Офіційне Інтернет-представництво Ради Європи
9. <http://www.osce.org> – Офіційне Інтернет-представництво Організації з безпеки і співробітництва в Європі
10. <http://www.aseansec.org> – Офіційне Інтернет-представництво Асоціації країн Південно-Східної Азії
11. <http://www.africa-union.org> – Офіційне Інтернет-представництво Африканського Союзу
12. <http://www.mercosur.int> – Офіційне Інтернет-представництво Південного спільного ринку (МЕРКОСУР)
13. <http://www.imf> - Офіційне Інтернет-представництво Міжнародного валютного фонду
14. <https://www.wto.org/> - Офіційне Інтернет-представництво Світової Організації Торгівлі

Електронні адреси глобальних клубів

15. <https://g20.org> - Офіційне Інтернет-представництво Групи 20
16. <http://www.bilderbergmeetings.org> – Офіційне Інтернет-представництво Більдерберзького Клубу
17. <http://www.clubofrome.org> – Офіційне Інтернет-представництво Римського клубу
18. <http://www.world-governance.org> – Офіційне Інтернет-представництво Форуму Нового Світового Урядування

Електронні адреси науково-дослідних установ

19. <http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України
20. <http://www.ipiend.gov.ua> - Інститут політичних і етнонац. досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України
21. <http://www.fpif.org> – International Relations Center
22. <http://www.aiaa.asn.au> – Australian Institute of International Affairs
23. <http://www.brookings.edu> – Brookings Institution

24. <http://www.cceia.org/index.html> – Carnegie Council on Ethics and International Affairs
25. <http://cisac.stanford.edu> – Centre for International Security and Cooperation
26. <http://csis.org> – Centre for Strategic and International Studies
27. <http://www.fpa.org> – Foreign Policy Association
28. <http://www.iiss.org> – International Institute for Strategic Studies
29. <http://www.chathamhouse.org.uk> – Royal Institute of International Affairs (Chatham House)
30. <http://www.isn.ethz.ch> – International Relations and Security Network
31. <http://www.sipri.org> – Swedish Institute of International Affairs
32. <http://www.transnational.org> – Transnational Foundation for Peace and Future Research
33. <http://www.usip.org> – United States Institute of Peace

Електронні адреси періодичних видань

34. <http://www.niss.gov.ua/catalogue/30/> – Науково-аналітичний збірник Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України «Стратегічні пріоритети»
35. <http://www.grani.org.ua> – Науково-теоретичний і громадсько-політичний Альманах «Грані»
36. <http://www.gileya.org> – Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»
37. <http://www.foreignaffairs.com> – «Foreign Affairs» – the leading magazine for analysis and debate of foreign policy , economics and global affairs.
38. <http://jia.sipa.columbia.edu> – Journal of International Affairs
39. <http://www.princeton.edu/jpia> – Journal of Public and International Affairs
40. <http://jwsr.ucr.edu/index.php> – Journal of World Systems Research
41. [http:gmbh.ewa.pub@gmail.com](mailto:gmbh.ewa.pub@gmail.com) – European science review
42. [http:gmbh.ewa.pub@gmail.com](mailto:gmbh.ewa.pub@gmail.com) – Austrian Journal of Humanities and Social Sciences
43. [http: editor@eesj.ru](mailto:editor@eesj.ru) – Eastern European Scientific Journal (Gesellschaftswissenschaften): Dusseldorf

Електронні адреси міжнародних рейтингових агентств

44. <http://www.bloomberg.com> – Офіційне Інтернет-представництво міжнародного рейтингового агентства Bloomberg
45. <http://www.fitchratings.com> – Офіційне Інтернет-представництво міжнародного рейтингового агентства Fitch
46. <http://www.standardandpoors.com> – Офіційне Інтернет-представництво міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's
47. <http://www.moodys.com> – Офіційне Інтернет-представництво міжнародного рейтингового агентства Moody's

Електронні адреси сайтів світових статистичних і аналітичних даних

48. <http://www.worldometers.info> –World Population Clock
49. <http://www.citymetric.com>